

Aan commissie 12 juni 2023

Adviesnota

Datum	16 mei 2023	Portefeuillehouder	B.J. van Vreeswijk
Documentnummer	1719733/1719735	Programma	Bestuur en belastingen
Projectnummer		Afdeling	Vergunning, Toezicht en Handhaving (VTH)
Bijlage(n)	2		
Onderwerp	Heffing op alle lozingen grondwater		

Voorstel

De commissie wordt gevraagd advies uit te brengen op onderstaand voorstel aan het algemeen bestuur:

1. Het Algemeen Bestuur wordt voorgesteld om vanaf 1 januari 2024 alle lozingen en afvoeren van grondwater op oppervlaktewaterlichamen en via het riool op een rioolwaterzuiveringsinstallatie te belasten conform onze Verordening verontreinigingsheffing Waterschap Vallei en Veluwe en Verordening zuiveringsheffing Waterschap Vallei en Veluwe;
2. De met dit voorstel verbonden kosten en opbrengsten op te nemen in de begroting van 2024.

Inleiding

Op grond van de Verordening zuiveringsheffing Waterschap Vallei en Veluwe 2023 wordt zuiveringsheffing geheven ter zake van het afvoeren van afvalwater op een rioolwaterzuiveringsinstallatie. Op grond van de Verordening verontreinigingsheffing Waterschap Vallei en Veluwe 2023 wordt verontreinigingsheffing geheven ter zake van het lozen van afvalwater op een oppervlaktewaterlichaam.

In de Verordening Zuiveringsheffing en Verordening Verontreinigingsheffing Waterschap Vallei en Veluwe is vastgelegd dat voor alle lozingen op respectievelijk het rioolstelsel en oppervlakte water een heffing geldt. Deze verordeningen zijn voor het jaar 2023 reeds vastgesteld d.d. 13 oktober 2022 (bijlage 1).

Sinds 2014 maakt het waterschap een onderscheid tussen grondwaterlozingen groter of kleiner dan 12.000m³ bij het opleggen van de heffing (verontreinigings- of zuiveringsheffing) (zie bijlage 2; AB besluit 26 juni 2013). Indien men minder dan 12.000m³ heeft afgevoerd of geloosd brengt het waterschap geen heffing in rekening. Dit

had te destijds te maken met de geringe effecten op de grondwaterstand en de administratieve kosten.

Het betreft concreet grondwaterlozingen ten behoeve van tijdelijke grondwateronttrekkingen bedoeld om bouwputten en infrastructurele werken droog te houden tijdens de werkzaamheden. De heffing op de lozing van grondwater heeft geen betrekking op grondwateronttrekkingen ten behoeven van beregeningen gezien deze in principe geen lozing tot gevolg hebben.

Nieuwe inzichten maken dat deze afspraak nu ter discussie staat en wel om de volgende redenen:

1. De afspraak is in strijd met de hierboven genoemde verordeningen. De ondergrens is niet opgenomen in onze verordeningen. Er is nu sprake van rechtsongelijkheid door het maken van een onderscheid;
2. Het heffen onder de 12.000 m³ stimuleert minder gebruik van schaars grondwater;
3. Binnen het verzorgingsgebied van GBLT hebben 2 van de 5 inliggende waterschappen geen ondergrens voor het lozen en afvoeren van grondwater.

In het nastreven van een eerlijke verdeling van de lasten wordt geadviseerd om een heffing op te leggen voor elke hoeveelheid grondwater die wordt geloosd, zoals in de verordeningen is bedoeld. Dus ook de lozingen en afvoeren uit grondwateronttrekkingen onder de 12.000m³. Dit doet recht aan het gelijkheidsbeginsel waar we als overheidsorganisatie aan moeten voldoen. Geadviseerd wordt deze aanpassing in te laten gaan bij het ingaan van de verordeningen in 2024.

Beoogd effect

1. Invulling geven aan een eerlijke en gelijke verdeling van de lasten;
2. Met het invoeren van een heffing op alle lozingen en afvoeren van grondwater, stimuleren dat de hoeveelheid onttrokken grondwater wordt verminderd;
3. Gelijkheid binnen het werkgebied van GBLT en de provincies Gelderland en Utrecht.

Argumenten

1. De vervuiler betaalt

Het opleggen van de heffing voor het lozen van grondwater is gebaseerd op de verontreinigings- of zuiveringsverordening van het waterschap, om daarmee recht te doen aan het principe "De vervuiler betaalt". Daarvoor wordt jaarlijks door het algemeen bestuur de Verordening zuiveringsheffing Waterschap Vallei en Veluwe en Verordening verontreinigingsheffing Waterschap Vallei en Veluwe vastgesteld. Deze verordeningen hebben tot doel alle lozingen op het rioleringsstelsel en op oppervlaktewateren te belasten zodat er een zo eerlijk mogelijk verdeling van de lasten komt. De verontreinigingsheffing is voor de dekking van de kosten die worden gemaakt voor het baggeren, maaien, en verdere onderhoud aan het watersysteem en de zuiveringsheffing voor de dekking van de kosten van alle pompen en installaties in de gemalen en de rioolwaterzuiveringsinstallaties. Tevens is in de verordeningen geen ondergrens opgenomen, de ondergrens is vastgesteld in een AB besluit.

2. Nuttig gebruik grondwater stimuleren

In de huidige situatie worden hoeveelheden tot 12.000m³ niet belast. Dit stimuleert onttrekkingen van grondwater die niet per se noodzakelijk zijn. Denk bijvoorbeeld aan de aanleg van riolering en/of bouwputten waarbij 'voor de zekerheid' een onttrekking wordt geplaatst. Door deze lozingen ook te belasten beschermen we het grondwater en wordt gestimuleerd om zuinig om te gaan met grondwater.

In de jaren 2018, 2019, 2020 en 2022 is er sprake geweest van uitzonderlijke droogte en is het besef gegroeid dat structurele maatregelen dringend nodig zijn om de effecten van droogte op landbouw, natuur en het watersysteem te reduceren. Het onnodig wegpompen van grondwater heeft een negatieve invloed op de grondwater voorraad. Het stimuleren dat zo weinig mogelijk grondwater wordt onttrokken uit de bodem is letterlijk en figuurlijk een brongerichte maatregel. Het laten gelden van een heffing op alle lozingen en al het afvoeren van grondwater maakt dat het bewustzijn op het onttrekken van ook kleine hoeveelheden wordt gestimuleerd.

3. Gelijkheid in GBLT gebied en de provincies Gelderland en Utrecht

Binnen het beheergebied van GBLT hanteren momenteel 2 van de 5 waterschappen de ondergrens van 0 m³ voor de heffing op lozing van grondwater, Waterschap Drents Overijsselse Delta, Rijn en IJssel en Waterschap Vallei en Veluwe niet.

Voor de inliggende waterschappen in de Provincie Utrecht heffen de waterschappen Amstel, Gooi en Vecht (Waternet) en Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden op elke lozing van grondwater.

Binnen in de Provincie Gelderland vallen 3 waterschappen. Het waterschap Rijn en IJssel legt nog niet voor elke lozing van grondwater een heffing op overeenkomstig de door GBLT opgestelde richtlijn. Waterschap Rivierenland is voornemens per 1 januari de heffing op grondwaterlozingen vanaf 1 m³ aan te houden.

Kanttekeningen

Welke gevolgen heeft deze wijziging voor het waterschap?

Wij voorzien geen (directe) gevolgen anders dan dat er op jaarbasis meer heffing geïnd zal worden. Dit zal echter in de daaropvolgende jaren weer afnemen omdat men zal kiezen voor alternatieven t.o.v. onnodige bemalingen. Er zijn geen wetswijzigingen en/of beleidswijzigingen nodig om dit mogelijk te maken.

Welke gevolgen heeft deze wijziging voor VTH en GBLT?

Wij voorzien geen directe gevolgen voor (Vergunning Toezicht en Handhaving (VTH)) voor de manier van werken. Uitvoerders van grondwateronttrekkingen en – lozingen en afvoeren zijn nu al verplicht om een melding te doen (ook <12.000m³). Het enige verschil voor VTH zal zijn dat vanaf 2024 alle geloosde en afgevoerde debieten worden doorgestuurd naar GBLT. In de huidige werkwijze worden alle lozingen van grondwater <12.000m³ niet doorgestuurd naar GBLT. Het extra aantal lozingen en afvoeren die moeten worden doorgegeven aan GBLT is extra werk. Dit geldt zowel voor het toezicht in het veld als de administratieve afhandeling van de gegevens.

Uit navraag bij GBLT blijkt dat de afhandeling van de heffingen op grondwaterlozingen voor hen ook extra werk zal opleveren, een half uur per heffingszaak. Dit kan opgevangen worden in het huidige proces.

Welke gevolgen heeft dit voor gebruikers van grondwater?

Met name bronbemalers/bouwbedrijven zullen wat kunnen merken van deze wijziging in onze werkwijze. Zij zijn nu gewend dat bij onttrekkingen <12.000m³ geen heffing over de lozing respectievelijk afvoer in rekening wordt gebracht. Daarom willen wij hen eerst actief informeren over deze wijziging. Ons voorstel is om hen minimaal een kwartaal van tevoren actief te benaderen en dit nogmaals te doen vlak voor- en na de implementatie, januari 2024.

Financiën

De realisatie van deze maatregel om op elke lozing van grondwater een heffing te zetten brengt kosten en baten met zich mee.

Kosten voor de administratieve afhandeling en registratie.

Voor de administratieve afhandeling wordt ingeschat dat 0,5 fte schaal 7 extra nodig is. De jaarlijkse kosten hiervoor bedragen € 35.000.

Voor de controle op de hoeveelheden geloosd grondwater is 1 fte, schaal 8, (€ 78.000) extra toezicht op grondwateronttrekkingen, -lozingen nodig.

De extra jaarlijkse kosten van deze maatregel zijn € 113.000.

Baten

Voor de berekening van de heffing voor lozingen van grondwater wordt gebruik gemaakt van de tabel afvalwatercoëfficiënten en formules.

Op basis van de rekenmethodiek en de aangevraagde grondwateronttrekkingen worden extra baten verwacht die de extra kosten compenseren.

Juridisch

Het invoeren van heffing voor alle lozingen en afvoeren van grondwater is in overeenstemming met de Verordening Zuiveringsheffing Waterschap Vallei en Veluwe 2023 en Verordening Verontreinigingsheffing Waterschap Vallei en Veluwe 2023.

Aanpassen van de Algemene regels Keur Waterschap Vallei en Veluwe 2013 op de vrijstelling van de meet- en rapportageverplichting van artikel 6.11 tweede en vierde lid, van het Waterbesluit wordt meegenomen de aanpassing van de Waterschapsverordening. Totdat deze aanpassing is gerealiseerd wordt gebruik gemaakt van de cijfers uit de melding die de bedrijven aanleveren of cijfers uit het veld die onze toezichthouders rapporteren.

Vervolg

Nadat deze adviesnota is besproken in de Commissie zal deze worden voorgelegd ter vaststelling worden doorgeleid naar het Algemeen Bestuur van 3 juli 2023.

Voor het beschermen van het grondwater is het noodzakelijk om op korte termijn stappen te zetten binnen de bevoegdheid van het waterschap. Dit voorstel geeft daar invulling aan

door het aanpassen van de heffing op lozingen van grondwater. Andere adviesnota's in voorbereiding gaan over (1) inzet van een verbrede meet-en rapportageverplichting voor grondwateronttrekkingen; en (2) het toevoegen van kwetsbare beeklopen met waardevolle natuur aan de natuurkaart van het waterschap.

Uitwerking

Er wordt een plan van aanpak gemaakt om de beleidslijn te implementeren.

Onderdeel van het plan van aanpak is het aanpassen van de website en het communiceren van de veranderingen naar buiten, naar bronbemaalingsbedrijven.

Voor het communicatiedeel wordt een beroep gedaan op de kennis en vaardigheden waarover het team Communicatie beschikt.

Het vergemakkelijken van het verwerken van de gegevens is onderzocht. Uit dit onderzoek blijkt er mogelijkheden zijn om het proces nog verder te automatiseren. Na het van kracht worden van de Omgevingswet wordt het proces verder geautomatiseerd.

Bijlagen

1. Belastingverordeningen2023 Adviesnota
2. Besluit AB 2013

Ondertekening

Dijkgraaf en heemraden

Advies